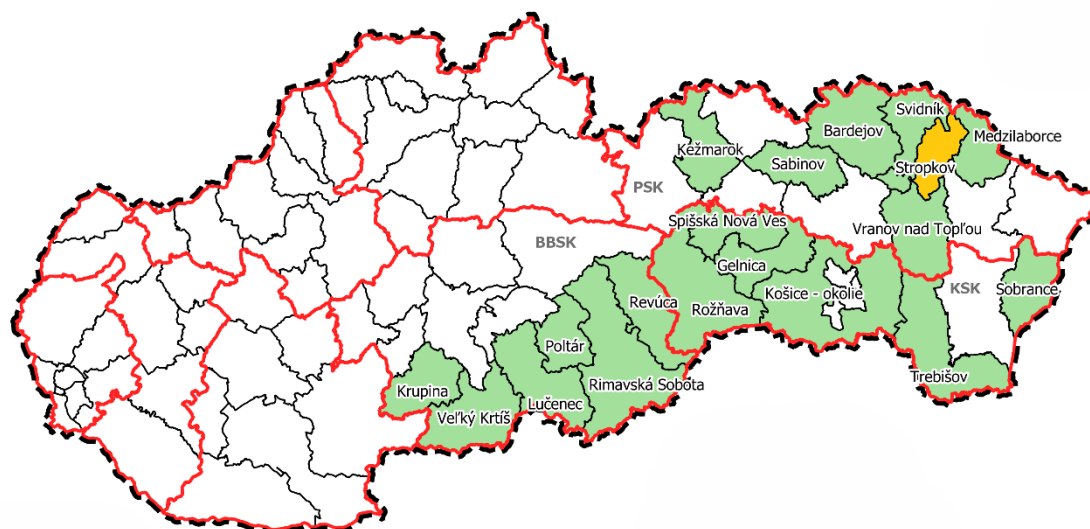

Plán rozvoja prioritného okresu

Stropkov

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	12
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	16
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	19
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	20
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	20
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	20
3.3. Aktivity plánu rozvoja	21
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	22
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	23
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	23
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	23
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	23
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	23
6. Prílohy	24

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Stropkov (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

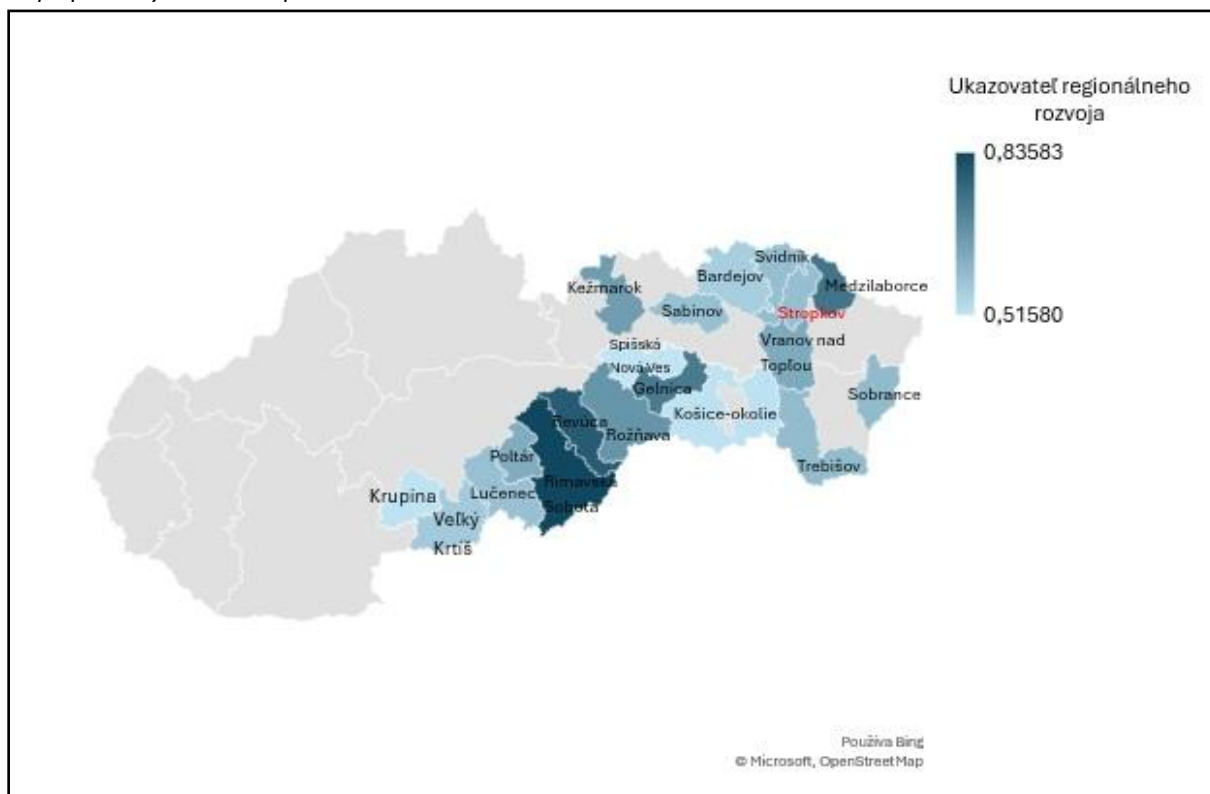
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 19 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov (ďalej len „vyhláška“) od 1. januára 2026 zaradené medzi prioritné okresy.

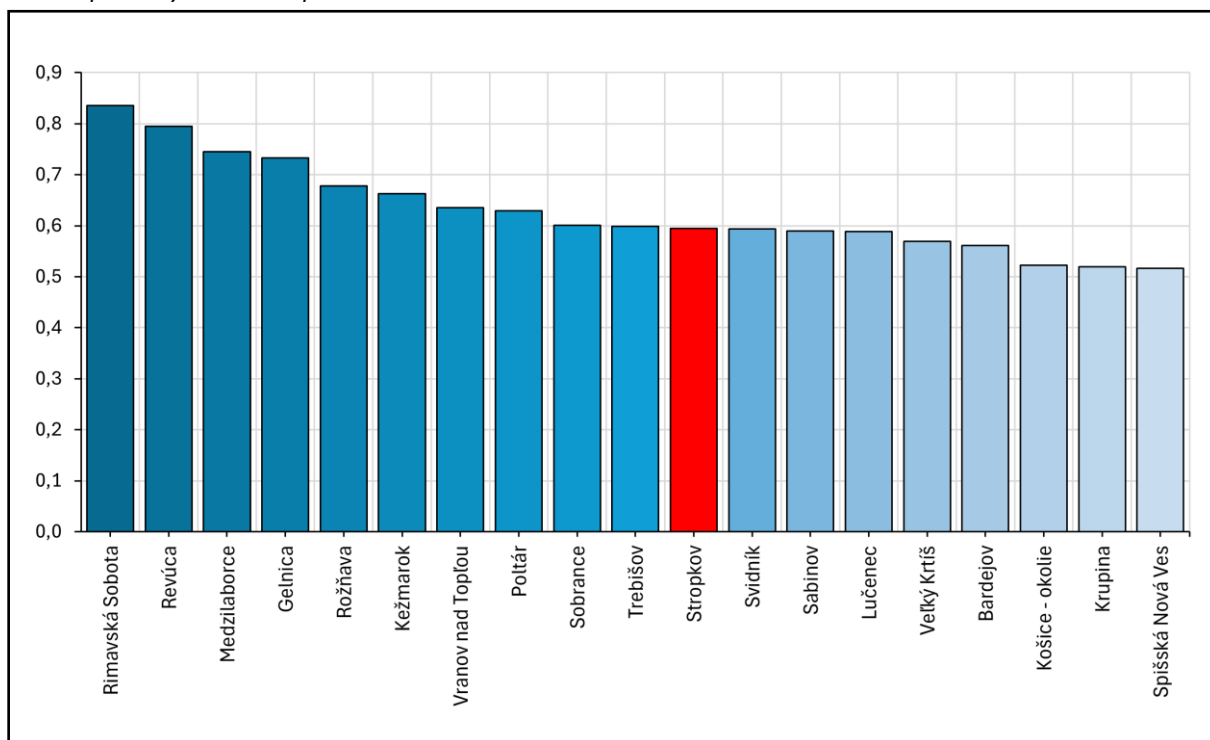
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Stropkov, v čase zaradenia medzi prioritné okresy, je **0,59419**, čo ho zaraďuje medzi okresy s lepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Stropkov nachádza na 11. mieste.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

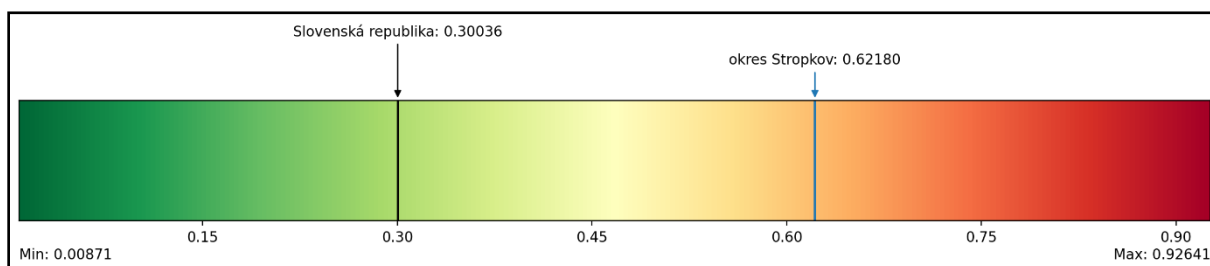
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stropkov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **10. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,62180**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Stropkov - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

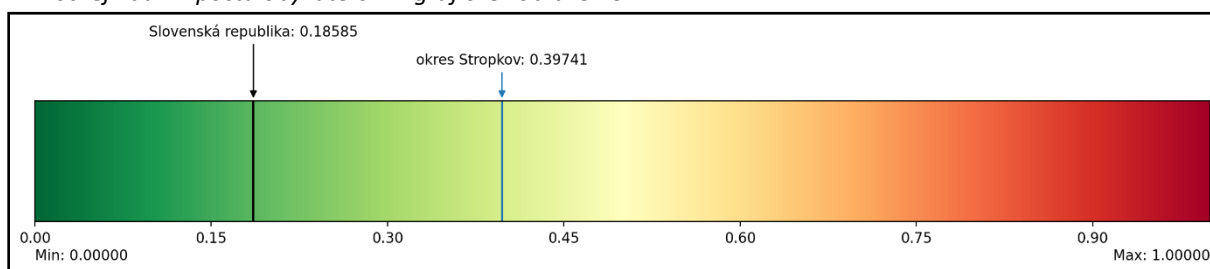
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **13. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,39741**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

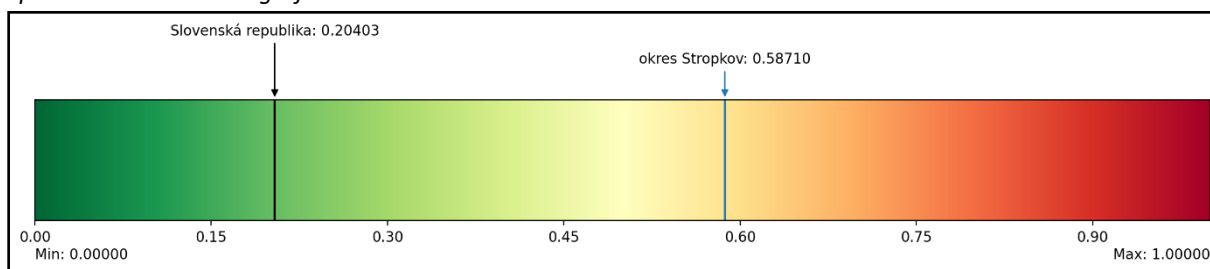
Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **10. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,58710**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

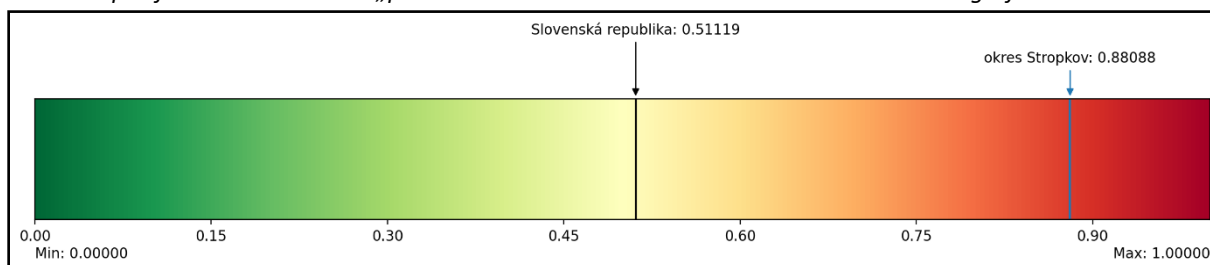

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **12. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,88088**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomickej situácii okresu Stropkov patrí medzi rozhodujúce faktory jeho ďalšieho rozvoja. Hodnota čiastkového ukazovateľa sociálno-ekonomickej oblasti dosahuje 0,62180, čo radí okres na 10. miesto spomedzi okresov Slovenskej republiky zaradených do hodnotenia.

Významným problémom zostáva podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku, ktorý dosahuje 9,42 %. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa (0,58710) zaraďuje okres na 10. miesto medzi okresmi SR. Nezamestnanosť tak naďalej predstavuje jeden z hlavných faktorov ovplyvňujúcich ekonomickú aktivitu obyvateľov a rozvoj miestneho trhu práce.

Vyššia nezamestnanosť v okrese súvisí najmä s polohou regiónu, obmedzenou ponukou pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a nižšou diverzifikáciou hospodárstva.

Významná časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva dochádza za prácou do okolitých okresov alebo odchádza za pracovnými príležitosťami mimo regiónu a do zahraničia. Okres je charakteristický prevahou malých a stredných podnikov, pričom absentujú väčší zamestnávateľia schopní vytvárať stabilné pracovné miesta vo väčšom rozsahu.

Nepriaznivá je aj situácia v oblasti príjmov obyvateľstva. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v okrese dosahuje 1 277 eur, pričom hodnota špecifického ukazovateľa je 0,88088. Nižšia príjmová úroveň obmedzuje kúpyschopnosť obyvateľov a znižuje atraktivitu okresu pre mladú a kvalifikovanú pracovnú silu.

Nižšia priemerná mzda je ovplyvnená štruktúrou hospodárstva okresu, v ktorom prevládajú odvetvia s nižšou mzdovou úrovňou, najmä menšie výrobné prevádzky, služby a poľnohospodárstvo. Negatívny vplyv má aj nižšia koncentrácia investícií a pracovných pozícií vyžadujúcich vyššiu kvalifikáciu.

Sociálne znevýhodnenie časti obyvateľstva dokumentuje aj podiel osôb žijúcich v domácnostiach poberaúcich pomoc v hmotnej núdzi, ktorý predstavuje 5,36 % obyvateľov okresu. Hodnota ukazovateľa 0,39741 radí okres na 13. miesto v rámci SR a poukazuje na pretrvávajúcu potrebu sociálnej podpory najmä v ekonomicky slabších lokalitách.

Podiel obyvateľov odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi v okrese Stropkov úzko súvisí s dlhodobou limitovanými možnosťami uplatnenia na trhu práce, najmä v menších obciach okresu. Na základe výstupov zo stretnutí so zástupcami samospráv, podnikateľského sektora a ďalších aktérov pôsobiacich v území vyplýva, že problém hmotnej núdze nie je len výsledkom aktuálnej ekonomickej situácie, ale má dlhodobý a štrukturálny charakter.

Významným faktorom ovplyvňujúcim situáciu je aj prítomnosť marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) v niektorých obciach okresu. V týchto lokalitách sa kumulujú viaceré znevýhodnenia, ako je nižšia úroveň dosiahnutého vzdelania, dlhodobá nezamestnanosť, horší prístup k pracovným príležitostiam a obmedzená mobilita za prácou. Zástupcovia územia poukazujú na to, že bez cielených opatrení zameraných na začleňovanie týchto skupín na trh práce a do vzdelávacieho systému dochádza k prehľbovaniu sociálneho vylúčenia.

Zároveň sa potvrdzuje pretrvávajúci nesúlad medzi kvalifikačnou štruktúrou pracovnej sily a požiadavkami zamestnávateľov. V okrese je evidovaný nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, pričom tento stav je výrazne ovplyvnený odchodom mladých ľudí za štúdiom a následne za pracovnými príležitosťami do väčších miest Slovenska alebo do zahraničia. Po ukončení štúdia sa len časť z nich vracia späť do regiónu, čo oslabuje miestny trh práce a znižuje rozvojový potenciál územia.

Špecifickým faktorom vývoja trhu práce je aj historická transformácia priemyselnej základne. V meste Stropkov sa nachádza areál bývalého priemyselného podniku (Tesla), ktorý v minulosti predstavoval významného zamestnávateľa v regióne. Po jeho transformácii sú tieto priestory využívané viacerými menšími výrobnými podnikmi, najmä v oblasti elektrotechnickej a strojárkej výroby. Súčasná štruktúra však nedokáže plne nahradiť pôvodný rozsah zamestnanosti ani vytvárať dostatočný dopyt po rôznorodých kvalifikáciách.

Na základe diskusií s aktérmi v území sa zároveň ukazuje, že miestni zamestnávateľia čelia problémom pri obsadzovaní pracovných pozícií, a to aj napriek evidovanej nezamestnanosti. Tento jav poukazuje na potrebu systematickej podpory odborného vzdelávania a rekvalifikácie, ako aj lepšieho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami praxe. V tejto súvislosti je ako významná potreba identifikované aj posilnenie prvkov duálneho vzdelávania, najmä v nadväznosti na existujúcich zamestnávateľov v oblasti elektrotechnickej a výrobnjej činnosti, ktorí dlhodobo poukazujú na nedostatok prakticky pripravených absolventov.

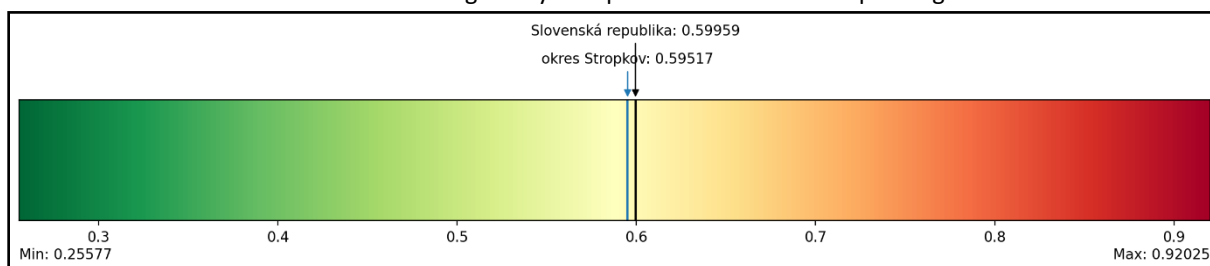
V niektorých častiach okresu dochádza ku koncentrácii sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva, čo vedie k nižšej miere ekonomickej aktivity a vyššej závislosti na systéme sociálnej pomoci. Tento stav je často sprevádzaný medzigeneračným prenosom chudoby, nízkou pracovnou mobilitou a slabším zapojením do formálneho trhu práce.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stropkov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **43. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,59517**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Stropkov - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

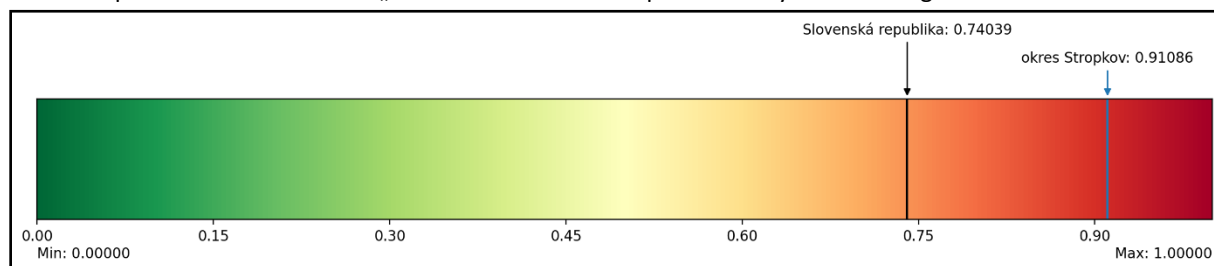
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ sa prioritný okres nachádza na **9. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,91086**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

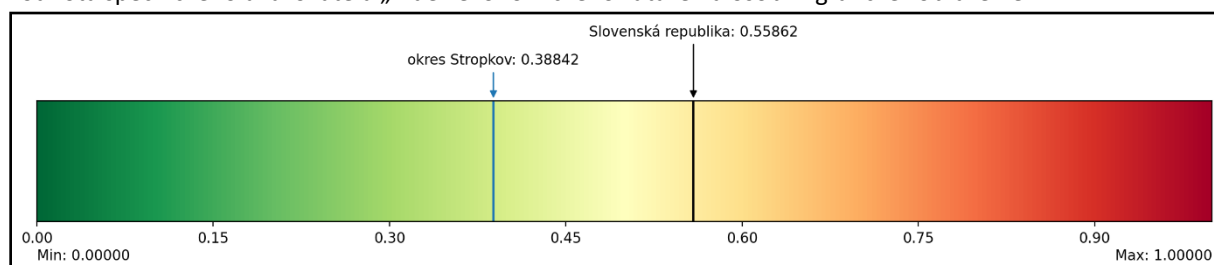

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ sa prioritný okres nachádza na **57. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,38842**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

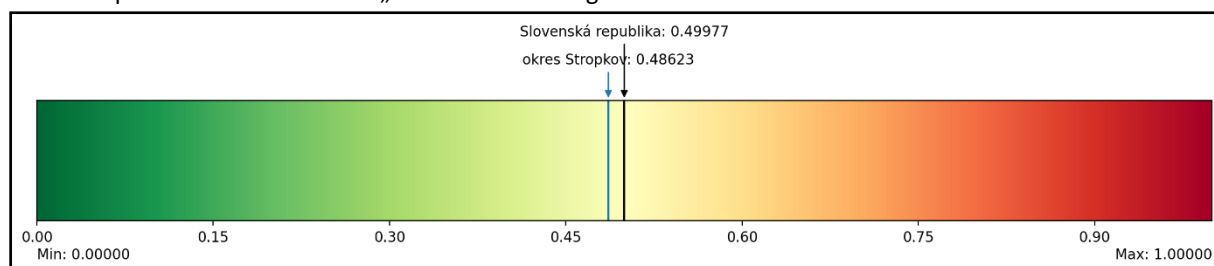

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **46. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,48623**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický vývoj okresu Stropkov významne ovplyvňuje jeho sociálny a hospodársky rozvoj. Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav dosahuje 0,59517, čo okres zaraďuje na 43. miesto spomedzi všetkých okresov Slovenskej republiky. V porovnaní so sociálno-ekonomickou oblasťou a oblasťou prístupu k verejnej infraštruktúre ide o relatívne priaznivejší

výsledok, avšak jednotlivé demografické ukazovatele poukazujú na viaceré dlhodobé výzvy.

Najvýraznejším problémom je vývoj počtu obyvateľov. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva dosahuje hodnotu -6,88 ‰, čo znamená, že okres dlhodobo zaznamenáva úbytok obyvateľstva. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa 0,91086 zároveň predstavuje najmenej priaznivý výsledok spomedzi sledovaných demografických ukazovateľov okresu a radí okres na 9. miesto medzi okresmi SR. Pokračujúci pokles počtu obyvateľov môže mať negatívny dopad na dostupnú pracovnú silu, dopyt po službách aj celkovú ekonomickú aktivitu v území.

Úbytok obyvateľstva je spôsobený kombináciou prirodzeného úbytku a migračného odlivu mladých ľudí za štúdiom a zamestnaním do väčších miest Slovenska alebo do zahraničia. V okrese je obmedzená ponuka pracovných príležitostí a bývania pre mladé rodiny, čo negatívne vplýva na stabilizáciu obyvateľstva.

Významným faktorom je aj veková štruktúra obyvateľstva. Index starnutia dosahuje hodnotu 112,96 ‰, čo znamená, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku prevyšuje počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Tento vývoj naznačuje pokračujúci proces starnutia populácie, ktorý bude v budúcnosti vytvárať zvýšené nároky na zdravotnú starostlivosť, sociálne služby a ďalšie verejné služby určené starším vekovým skupinám. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,48623 zaraďuje okres na 46. miesto v rámci Slovenskej republiky.

Proces starnutia populácie je dôsledkom dlhodobého poklesu pôrodnosti a odchodu mladších vekových skupín. Tento trend je výrazný najmä v menších vidieckych obciach okresu, kde dochádza k postupnému znižovaniu počtu detí a mladých rodín.

Relatívne priaznivejšiu situáciu vykazuje index ekonomického zaťaženia osôb, ktorý dosahuje hodnotu 49,89 ‰. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,38842 radí okres na 57. miesto spomedzi všetkých okresov SR, čo patrí medzi jeho lepšie výsledky v rámci demografickej oblasti. Napriek tomu takmer 50 osôb v neproduktívnom veku pripadá na 100 osôb v produktívnom veku, čo predstavuje dôležitý faktor pri zabezpečovaní ekonomickej udržateľnosti územia a financovaní verejných služieb.

Demografický vývoj okresu Stropkov je výrazne ovplyvnený dlhodobými trendmi úbytku obyvateľstva a odlivu mladých ľudí z územia. Na základe výstupov zo stretnutí so zástupcami samospráv, školských inštitúcií, Úradu práce a ďalších aktérov v území vyplýva, že jedným z najvýraznejších problémov je migrácia mladých obyvateľov za štúdiom a následne za pracovnými príležitosťami mimo okresu, pričom návrat do regiónu je skôr výnimočný.

Zástupcovia územia poukazujú na to, že rozhodovanie mladých ľudí o odchode je ovplyvnené najmä obmedzenou ponukou pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou, ako aj nižšou atraktivitou regiónu z pohľadu dostupnosti bývania, služieb a celkových možností uplatnenia. Tento trend sa následne premieta do postupného znižovania počtu obyvateľov v produktívnom veku, čo má priamy dopad na fungovanie miestneho trhu práce a ekonomiky.

V menších obciach okresu je tento vývoj ešte výraznejší, pričom dochádza k postupnému úbytku mladých rodín a znižovaniu počtu detí. Tento trend ovplyvňuje aj udržateľnosť

základných služieb, najmä v oblasti školstva a občianskej vybavenosti. Súčasne sa zvyšuje podiel staršieho obyvateľstva, čo potvrdzuje aj vývoj indexu starnutia.

Proces starnutia populácie predstavuje významnú výzvu pre budúci rozvoj okresu. Na základe poznatkov z územia sa očakáva rastúci dopyt najmä po sociálnych službách, ako aj potreba prispôbovania verejných politík meniacim sa potrebám obyvateľstva. Zároveň dochádza k znižovaniu podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo môže negatívne ovplyvňovať ekonomickú výkonnosť územia a jeho schopnosť zabezpečovať verejné služby.

Špecifickým faktorom je aj diferencovaný demografický vývoj v rámci okresu, kde sa v niektorých lokalitách – najmä v obciach s prítomnosťou MRK – prejavujú odlišné populačné trendy, vrátane vyššieho podielu detskej populácie. Tento vývoj kladie zvýšené nároky na dostupnosť vzdelávacích, sociálnych a integračných služieb a poukazuje na potrebu ich systematického rozvoja a prepojenia s opatreniami v oblasti zamestnanosti.

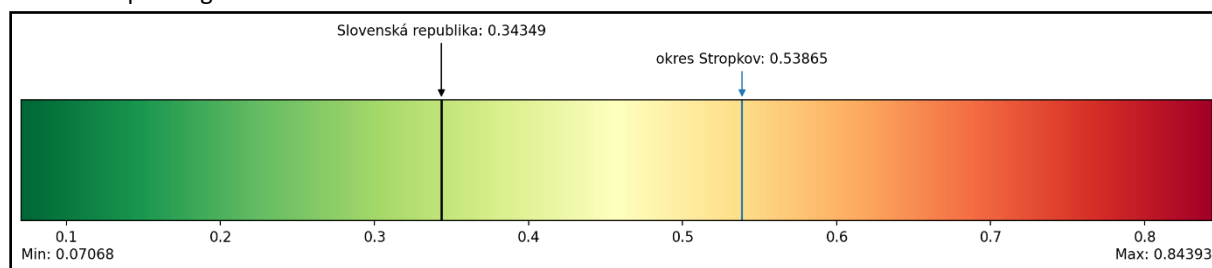
Uvedené demografické trendy vytvárajú dlhodobý tlak na stabilitu osídlenia, dostupnosť pracovnej sily a fungovanie verejných služieb v okrese. Stabilizácia obyvateľstva je úzko prepojená s celkovou kvalitou života v území, možnosťami uplatnenia a dostupnosťou podporných služieb pre rôzne skupiny obyvateľstva.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Stropkov sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **15. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,53865**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Stropkov - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;

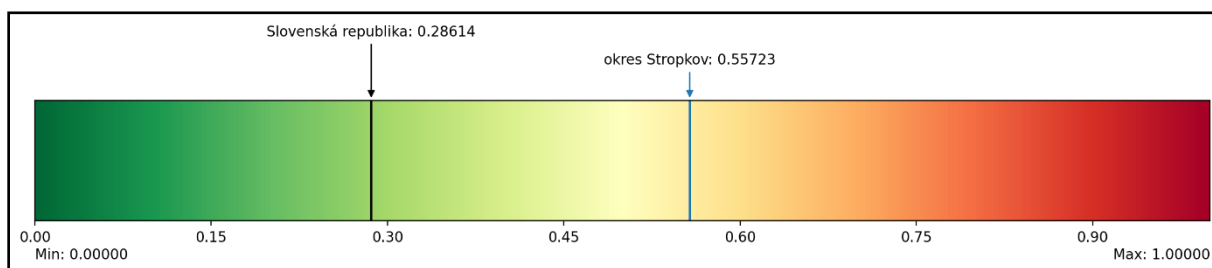
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **14. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,55723**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

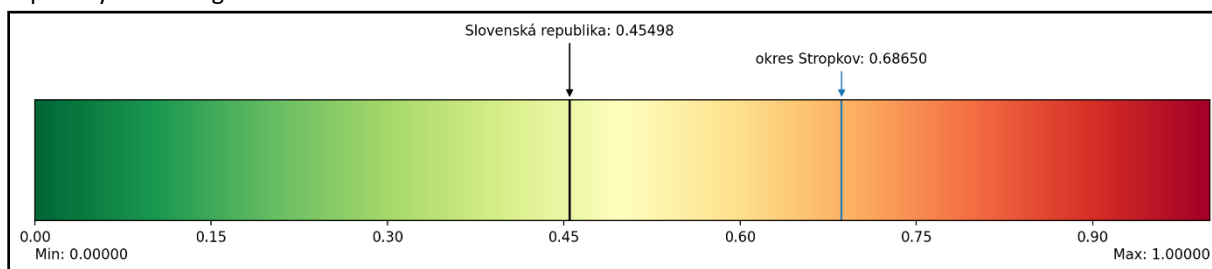

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,68650**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

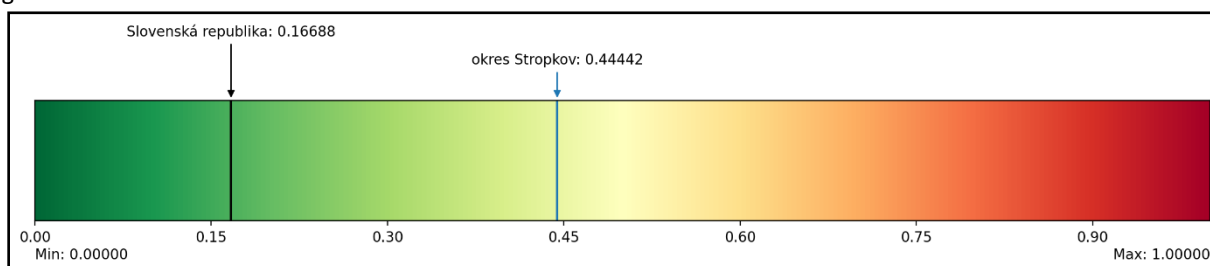

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **7. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,44442**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

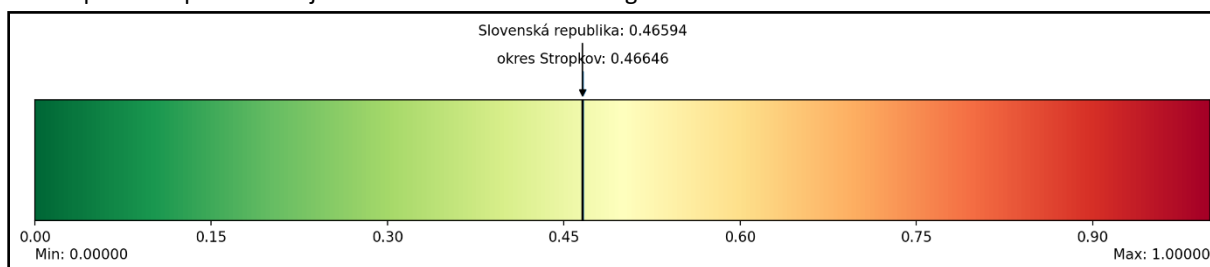

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **27. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,46646**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje jeden z kľúčových predpokladov kvality života obyvateľov a konkurencieschopnosti územia. Okres Stropkov dosahuje v tejto oblasti hodnotu čiastkového ukazovateľa 0,53865, čo ho zaraďuje na 15. miesto medzi okresmi Slovenskej republiky. Výsledky jednotlivých špecifických ukazovateľov však poukazujú na rozdielnú úroveň vybavenosti a dostupnosti služieb v rámci okresu.

V oblasti základnej technickej infraštruktúry dosahuje podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov 81,50 %. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,55723 radí okres na 14. miesto v rámci Slovenskej republiky. Napriek pomerne dostatočnej úrovni zásobovania pitnou vodou zostáva časť obyvateľov mimo dosahu verejného vodovodu, čo môže negatívne ovplyvňovať kvalitu života a možnosti ďalšieho rozvoja niektorých obcí.

Najvýraznejšie nedostatky sa prejavujú v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd.

Na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd je napojených iba 56,80 % obyvateľov okresu. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa 0,68650 zaraďuje okres na 22. miesto medzi okresmi SR. Nedostatočné pokrytie kanalizačnou infraštruktúrou predstavuje limitujúci faktor pre ďalší rozvoj bývania, podnikateľských aktivít aj ochranu životného prostredia.

Nedostatočné pokrytie verejnými vodovodmi a kanalizáciou súvisí s rozdrobenou sídelnou štruktúrou okresu, vysokým počtom menších obcí a náročnosťou financovania technickej infraštruktúry v riedko osídlenom území.

Nepriaznivé výsledky vykazuje okres taktiež v oblasti digitálnej infraštruktúry. Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps dosahuje 75,47 %, pričom hodnota ukazovateľa 0,44442 predstavuje najhorší výsledok spomedzi sledovaných ukazovateľov tejto oblasti a zaraďuje okres na 7. miesto v rámci Slovenskej republiky. Dostupnosť vysokorýchlostného internetu vytvára predpoklady pre rozvoj podnikania, digitálnych služieb, vzdelávania a moderných foriem práce.

Slabšia dostupnosť vysokorýchlostného internetu je výsledkom pomalšieho tempa pri postupnom rozvoji telekomunikačnej infraštruktúry, ktorá vytvára predpoklady pre rozvoj digitálnych služieb, práce na diaľku a podnikania.

Pri vzdelávacej infraštruktúre dosahuje podiel detí vo veku dva až päť rokov navštevujúcich materské školy hodnotu 64,44 %. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,46646 radí okres na 27. miesto spomedzi okresov Slovenskej republiky. Tento ukazovateľ naznačuje priestor na ďalšie zvyšovanie dostupnosti predprimárneho vzdelávania, ktoré zohráva významnú úlohu pri rozvoji detí a vytváraní podmienok pre zosúladovanie pracovného a rodinného života rodičov.

V oblasti predprimárneho vzdelávania je dostupnosť materských škôl ovplyvnená kapacitnými možnosťami zariadení v niektorých obciach a dochádzkou detí z menších sídiel.

Hodnoty jednotlivých ukazovateľov poukazujú na to, že okres Stropkov dosahuje najhoršie výsledky v oblasti digitálnej konektivity, avšak rezervy pretrvávajú aj v oblasti kanalizačnej infraštruktúry a v dostupnosti verejných vodovodov a predprimárneho vzdelávania. Rozvoj technickej infraštruktúry a zvyšovanie dostupnosti základných služieb preto zostávajú dôležitými predpokladmi pre zlepšovanie kvality života obyvateľov a posilňovanie atraktivity územia pre bývanie, podnikanie a investície.

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje v podmienkach okresu Stropkov jeden z kľúčových faktorov ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľov a možnosti jeho ďalšieho rozvoja. Na základe výstupov zo stretnutí so zástupcami miest a obcí, ako aj ďalších aktérov pôsobiacich v území, sa potvrdzuje, že práve infraštruktúra patrí medzi najvýznamnejšie rozvojové bariéry regiónu.

Okres Stropkov je charakteristický vysokým podielom menších obcí s rozptýlenou sídelnou štruktúrou. V mnohých prípadoch ide o obce s obmedzenými finančnými a kapacitnými možnosťami na budovanie a údržbu technickej infraštruktúry. Zástupcovia samospráv opakovane poukazujú na to, že nedostatočne vybudovaná alebo zastaraná infraštruktúra

výrazne limituje ich rozvoj, atraktivitu pre obyvateľov aj investičný potenciál územia. Pre tieto obce je práve dostupnosť technickej infraštruktúry kľúčovým predpokladom ich ďalšieho rozvoja a stability.

Zástupcovia územia zároveň zdôrazňujú, že projekty v oblasti vodovodov a kanalizácií patria medzi finančne najnáročnejšie investície, ktoré výrazne presahujú možnosti rozpočtov jednotlivých obcí. Zároveň platí, že samotná alokácia určená pre prioritné okresy nedokáže pokryť rozsah potrebných investícií v tejto oblasti ani zásadne vyriešiť existujúci deficit infraštruktúry. V tomto kontexte je preto kľúčové využívanie externých zdrojov financovania, najmä z európskych fondov a ďalších národných schém.

Ako významný podporný nástroj sa v podmienkach okresu javí najmä financovanie prípravy projektovej dokumentácie a zabezpečenie spolufinancovania projektov, ktoré umožní obciam zapájať sa do výziev a realizovať investičné zámery, na ktoré by inak nedosiahli. Práve tieto „mäkké vstupy“ môžu výrazne prispieť k postupnému zlepšovaniu infraštruktúry, najmä v menších obciach.

Zároveň sa poukazuje na to, že rozvoj infraštruktúry je nevyhnutným predpokladom pre stabilizáciu obyvateľstva. V podmienkach okresu platí, že dostupnosť základných služieb, technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti významne ovplyvňuje rozhodovanie obyvateľov o zotrvaní v území, resp. návrate do regiónu.

Aj v prípade digitálnej infraštruktúry existujú rozdiely medzi jednotlivými časťami územia, najmä vo vzťahu k menším a odľahlejším obciam. Zástupcovia územia zdôrazňujú význam kvalitného internetového pripojenia pre rozvoj podnikania, vzdelávania a nových foriem práce, vrátane práce na diaľku, ktoré môžu prispieť k udržaniu obyvateľstva v regióne.

Pri zabezpečovaní základných služieb, vrátane predprimárneho vzdelávania, zohráva významnú úlohu aj dostupnosť zariadení v rámci územia a potreba dochádzania z menších obcí. V niektorých prípadoch sú kapacity zariadení limitované alebo vzdialenosť predstavuje bariéru pre ich plnohodnotné využívanie.

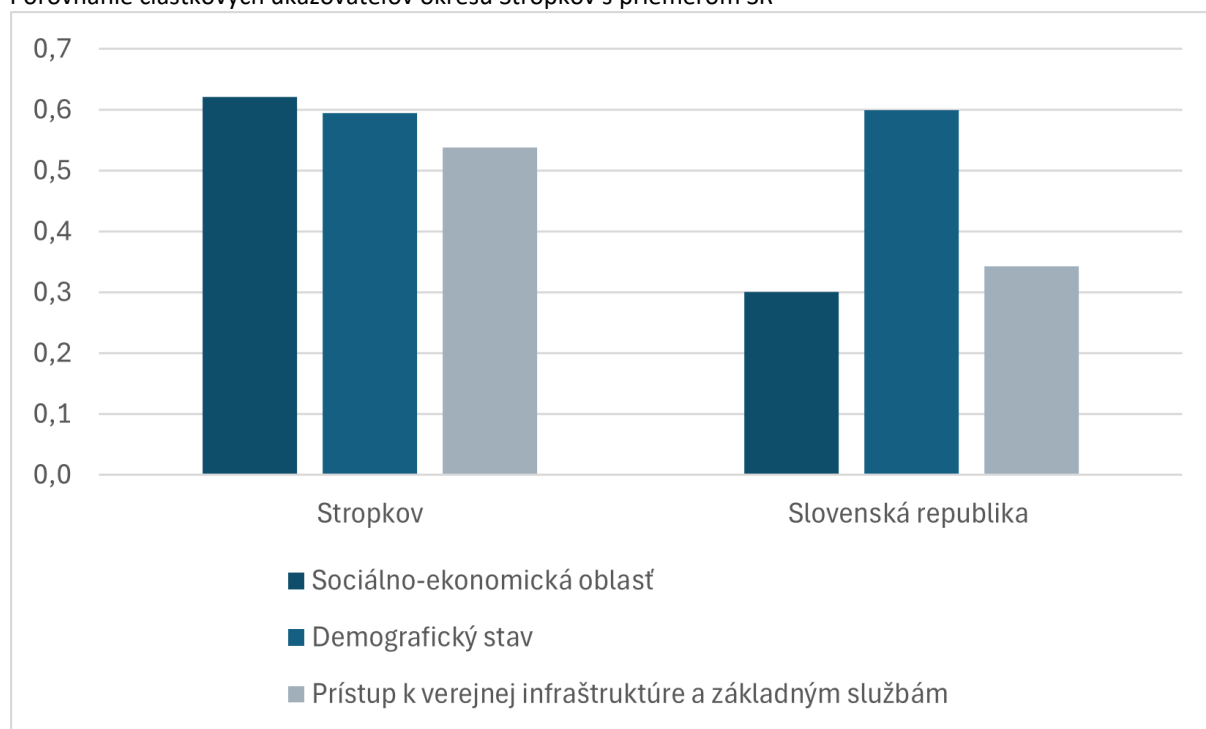
Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že rozvoj verejnej infraštruktúry a základných služieb predstavuje pre okres Stropkov zásadnú podmienku pre jeho ďalší rozvoj, zvyšovanie kvality života obyvateľov a posilnenie jeho atraktivity pre bývanie aj podnikanie.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu sa nachádzajú pod priemerom SR v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám, naopak v oblasti demografického stavu sa blížila k priemeru SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Stropkov s priemerom SR

Zdroj údajov: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov.
- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti hrubej miery celkového prírastku obyvateľstva.
- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku,
 - v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca a
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú nedostatočné z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd a
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu, a to:
 - v oblasti indexu ekonomického zaťaženia osôb a
 - v oblasti indexu starnutia.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu Stropkov identifikovala viacero oblastí, ktoré významne ovplyvňujú jeho rozvojový potenciál a kvalitu života obyvateľov. Medzi najvýznamnejšie výzvy patria problémy v sociálno-ekonomickej oblasti, nepriaznivý demografický vývoj a nedostatky v prístupe k vybraným prvkom verejnej infraštruktúry a základných služieb.

Táto analýza, doplnená o poznatky zo stretnutí so zástupcami samospráv, podnikateľského sektora a ďalších aktérov v území, poukazuje na vzájomne prepojené problémy, ktoré ovplyvňujú jeho rozvojový potenciál a kvalitu života obyvateľov.

V sociálno-ekonomickej oblasti patrí medzi hlavné problémy nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily, pretrvávajúci nesúlad medzi ponukou a dopytom na trhu práce a nižšia príjmová úroveň obyvateľstva. Tieto faktory sú úzko prepojené s odchodom mladých ľudí z regiónu a s obmedzenou ponukou pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou. Špecifickou výzvou je aj situácia MRK, kde dochádza ku koncentrácii sociálneho vylúčenia a dlhodobej nezamestnanosti. Na základe výstupov z územia sa potvrdzuje potreba podpory miestneho podnikateľského prostredia, rozvoja malých a stredných podnikov a lepšieho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami praxe, vrátane podpory duálneho vzdelávania.

V oblasti demografického vývoja predstavuje najväčšiu výzvu dlhodobý úbytok obyvateľstva a odchod mladých ľudí za štúdiom a prácou mimo regiónu. Tento trend vedie k postupnému znižovaniu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva a k starnutiu populácie, čo zvyšuje nároky na zabezpečenie sociálnych a zdravotných služieb. V menších obciach dochádza k úbytku mladých rodín a oslabovaniu miestnej komunitnej štruktúry, pričom dostupnosť služieb a kvalita života sa stávajú rozhodujúcimi faktormi pre stabilizáciu obyvateľstva.

V oblasti verejnej infraštruktúry sa ako kľúčový problém identifikuje nedostatočné technické vybavenie územia, najmä v oblasti vodovodov a kanalizácie, ktoré výrazne zaostáva v menších obciach okresu. Rozptýlená sídelná štruktúra a vysoký podiel menších obcí s obmedzenými zdrojmi predstavujú významnú bariéru pre budovanie a modernizáciu infraštruktúry. Zástupcovia územia opakovane poukazujú na to, že práve nedostatočná infraštruktúra patrí medzi hlavné faktory, ktoré obmedzujú rozvoj obcí, ich atraktivitu pre obyvateľov a možnosti podnikania.

Zároveň platí, že investície do vodovodov a kanalizácie patria medzi finančne najnáročnejšie projekty, ktoré presahujú možnosti rozpočtov jednotlivých obcí. Alokácia disponibilná v rámci podpory prioritných okresov nedokáže sama o sebe vyriešiť tento deficit, avšak môže zohrávať významnú úlohu pri podpore projektovej pripravenosti a zabezpečení spolufinancovania, čo umožní obciam zapájať sa do externých zdrojov financovania a postupne zlepšovať stav infraštruktúry.

Identifikované problémy poukazujú na silnú vzájomnú prepojenosť jednotlivých oblastí. Nedostatok pracovných príležitostí a nižšia kvalita infraštruktúry prispievajú k odchodu mladých ľudí, čo následne ovplyvňuje demografický vývoj a znižuje potenciál trhu práce. Súčasne nedostatočná infraštruktúra obmedzuje rozvoj podnikateľských aktivít a znižuje atraktivitu územia pre život.

Na základe uvedeného je potrebné realizovať koordinovaný súbor opatrení, ktoré budú reagovať na tieto prepojené výzvy. V oblasti hospodárskeho rozvoja je nevyhnutné podporovať miestne malé a stredné podniky a tradičnú výrobu, ako aj rozvoj inovácií a modernizácie podnikateľského prostredia, čím sa vytvoria predpoklady pre vznik pracovných miest a zvýšenie príjmovej úrovne obyvateľstva.

Pre stabilizáciu obyvateľstva a reakciu na demografické zmeny je kľúčový rozvoj sociálnych služieb a komunitných aktivít, ktoré prispievajú k zvyšovaniu kvality života, podpore rodín a integrácii znevýhodnených skupín obyvateľstva.

Zároveň je nevyhnutné systematicky podporovať rozvoj technickej infraštruktúry a dostupnosti základných služieb, ktorá predstavuje základný predpoklad pre rozvoj územia, stabilizáciu obyvateľstva a prilákanie investícií.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Vypracovanie plánu rozvoja vychádza z potreby reagovať na dlhodobu pretrvávajúcu a vzájomne prepojenú problémy identifikované v sociálno-ekonomickej, demografickej a infraštruktúrnej oblasti. Zaradenie okresu medzi prioritné okresy zároveň potvrdzuje potrebu cielenej a koordinovanej podpory územia, ktorá zohľadňuje jeho špecifiká a rozvojové limity.

Významným impulzom pre prípravu plánu rozvoja je situácia na trhu práce, ktorú charakterizuje kombinácia nedostatku pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou, pretrvávajúceho nesúladu medzi kvalifikáciou pracovnej sily a požiadavkami zamestnávateľov a odchodu mladých ľudí z regiónu. Na základe výstupov zo stretnutí

so zástupcami podnikateľského sektora a samospráv bolo identifikované, že miestni zamestnávateľia, najmä v oblasti elektrotechnickej a výrobnjej činnosti, dlhodobo poukazujú na nedostatok kvalifikovaných pracovníkov. Tento stav poukazuje na potrebu systematickej podpory vzdelávania a prípravy pracovnej sily, vrátane posilnenia prvkov duálneho vzdelávania a užšieho prepojenia odborného vzdelávania s praxou.

Ďalším významným impulzom je nepriaznivý demografický vývoj, ktorý sa prejavuje úbytkom obyvateľstva, odchodom mladých ľudí a postupným starnutím populácie. Zástupcovia územia vnímajú tieto trendy ako jeden z kľúčových limitov ďalšieho rozvoja okresu, pričom poukazujú na potrebu vytvárania podmienok pre stabilizáciu obyvateľstva, najmä mladých rodín. Rozhodovanie o zotrvaní v území je pritom úzko prepojené nielen s dostupnosťou pracovných príležitostí, ale aj s kvalitou života, dostupnosťou služieb a celkovou atraktivitou prostredia.

Dôležitým aspektom, ktorý vyplynul z participatívneho procesu, je aj potreba riešiť pretrvávajúce sociálne rozdiely v území, vrátane situácie MRK. V týchto lokalitách dochádza ku kumulácii viacerých znevýhodnení, ktoré negatívne ovplyvňujú uplatnenie na trhu práce, kvalitu života a sociálnu integráciu obyvateľstva.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 - 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytvárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé aktivity a opatrenia sú bližšie špecifikované v Prílohe č. 1.

Výber hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja vychádza z identifikovaných potrieb územia, analytických zistení a výstupov z participatívneho procesu realizovaného so zástupcami samospráv, podnikateľského sektora, verejných inštitúcií a ďalších aktérov pôsobiacich v území. Navrhované aktivity reflektujú špecifiká okresu Stropkov, najmä jeho vidiecky charakter, rozptýlenú sídelnú štruktúru, nepriaznivý demografický vývoj, obmedzené pracovné príležitosti a potrebu zvyšovania kvality života obyvateľov.

V oblasti hospodárskeho rozvoja sú opatrenia zamerané na podporu tvorby pracovných miest, rozvoj miestneho podnikania, zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily a posilnenie konkurencieschopnosti ekonomiky. Tieto ciele sú napĺňané predovšetkým prostredníctvom opatrenia 1.2 Miestne MSP a tradičná výroba a opatrenia 1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR, ktoré podporujú rozvoj malých a stredných podnikov, modernizáciu výrobných procesov, zavádzanie inovácií a zvyšovanie produktivity miestnej ekonomiky.

Významný rozvojový potenciál okresu predstavuje cestovný ruch, kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo územia. V tejto oblasti sú aktivity sústredené do opatrenia 2.1 Tematické produkty cestovného ruchu, ktorá podporuje vytváranie a rozvoj turistických produktov, zvyšovanie atraktivity územia a rozvoj aktívnej rekreácie s cieľom posilniť návštevnosť regiónu a vytvárať nové ekonomické príležitosti.

V oblasti verejnej infraštruktúry sú aktivity orientované na zlepšovanie dostupnosti základných služieb, technického vybavenia územia a občianskej vybavenosti. Tieto potreby reflektuje opatrenie 3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb, ktorá reaguje na nedostatky v technickej infraštruktúre a podporuje zvyšovanie kvality života obyvateľov najmä v menších obciach okresu.

V nadväznosti na identifikované sociálne a demografické výzvy sú aktivity zamerané na podporu sociálnej inklúzie, rozvoj komunitných služieb a zlepšovanie dostupnosti sociálnej starostlivosti. Osobitná pozornosť je venovaná znevýhodneným skupinám obyvateľstva vrátane marginalizovaných rómskych komunít. Tieto potreby sú riešené prostredníctvom opatrenia 4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory, ktorá podporuje rozširovanie a skvalitňovanie sociálnych služieb, komunitných aktivít a opatrení zameraných na sociálne začlenenie obyvateľov.

Navrhované aktivity sú vzájomne prepojené a vytvárajú predpoklady pre komplexný rozvoj územia. Podpora podnikania a zamestnanosti prispieva k ekonomickej stabilite regiónu, rozvoj cestovného ruchu vytvára nové príležitosti pre miestnu ekonomiku, investície do infraštruktúry zvyšujú kvalitu života obyvateľov a opatrenia v sociálnej oblasti podporujú súdržnosť komún a zmierňovanie sociálnych rozdielov.

Takto nastavený návrh aktivít vytvára rámec pre riešenie kľúčových problémov okresu Stropkov a prispieva k jeho dlhodobému sociálno-ekonomickému rozvoju.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	5,36	5,49	5,63	5,77
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	9,42	9,40	9,38	9,36
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1 277	1334	1394	1457
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v ‰	-6,88	-6,90	-6,92	-6,94
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	49,89	52,00	53,00	54,00
DS03	Index starnutia v %	112,96	125,00	127,00	128,00
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	81,50	83,50	84,00	84,50
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	56,80	60,00	63,00	66,00

⁴ Podľa zoznamu prioritných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Priebežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	75,47	77,00	79,00	80,00
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	64,44	70,00	73,00	76,00

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsoby monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Stropkov a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

6. Přílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratóriá, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhladky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.